

Høring om Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser

Forslag til høringsuttalelse fra Norges musikkhøgskole

Musikkhøgskolen takker for anledningen til å komme med synspunkter på justering av hovedgudstjenesten. Som faginstans ønsker vi først og fremst å uttale oss om generelle musikalske og liturgiske spørsmål, mens noen av spørsmålene er rettet først og fremst mot menighetene og der vi ikke ser det som naturlig for oss å uttale oss.

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltakere i gudstjenesten.

Høringsspørsmål

1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke? 1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen? 1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover? 1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester

Reformen har gitt mange muligheter til variert gudstjenesteliv, der de tre nøkkelbegrepene: Involvering, fleksibilitet og stedegengjøring har gitt retning for arbeidet. Involvering gir bevissthet om økt deltakelse – først og fremst fra gudstjenestemenigheten, men også fra ulike aktører («medliturger»), og dette oppleves som positivt. Når det gjelder fleksibilitet og stedegengjøring så er dette prinsipper som har vært fulgt også tidligere. Det har alltid vært forskjell mellom «Dom und Dorf», avhengig av rammer og ressurser. Imidlertid har ordningen fra 2011 gitt så mange variasjonsmuligheter at man står i fare for å miste en enhetlig utforming av gudstjenesten, med det som resultat at gjenkjennelsen blir borte fra den ene kirken til den andre. Vi er derfor positive til en viss innstramning. Det gjelder ikke minst det som er gjort med hensyn til den liturgiske musikken, da gudstjenestens auditive utforming er svært viktig for opplevelsen av fast rytme og av gjenkjennelse.

Innføring av reformen har vært krevende for kirkemusikere, med mye nytt stoff å sette seg inn i, samt en stor stilistisk bredde innenfor liturgisk musikk og salmesang. Det hadde vært nyttig med innføringskurs av typen NIGH, slik man fikk i forkant av Gudstjenesteboken 1992. Når dette kun ble gjort i liten grad denne gangen, bør det følges opp når endelig ordning foreligger.

Når det gjelder andre typer gudstjenester enn høymessen/hovedgudstjenesten så er det viktig å avklare statusen til ordningene for gudstjenester utenom høymessen fra Gudstjenesteboken 1992 og at de ordninger som videreføres får den nødvendige gjennomgang og revisjon.

Høringstema 2: Alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Alminnelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Prosedyren ser ut til å være hensiktsmessig. Det er positivt at biskopen gjennom sin godkjenning sørger for at grunnordningen er i henhold til de angitte bestemmelser.

Høringstema 3: Justeringer i hoveddel I. Samling, ledd 1 – 8

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Dette er vi enige i. Tre bønneledd i samlingsdelen (samlingsbønn, syndsbejennelse og dagens bønn) er for mye.

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbejennelse i høringsforslaget?

Vi ser det som positivt at syndsbejennelsen kan ha ulik plassering, men synes alternativene blir for mange. Ett eller to alternativer burde være tilstrekkelig og sikre enhetlig utforming.

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Vi er glade for at «Dagens bønn» er foreslått som fast ledd. Det har lange tradisjoner og det er flere grunner til å holde fast på det:

- Angir dagens tema på en god måte.
- Samler trådene i samlingsdelen og gir en god overgang til orddelen.
- Bønnen har en viktig musikalsk funksjon ved at den kan messes. Dette er en viktig tradisjon å ta vare på og den bidrar til at ordene får en annen vekt. «Bis orat qui cantat» (den ber dobbelt som synger).

Høringsspørsmål 3 j: Gi eventuelt andre kommentarer til høringstema 3?

Vi ser det som positivt at Kyrie ikke kan utelates i hovedgudstjenesten, men blir et fast ledd. Dette er et viktig ordinarieledd som hører hjemme i messens inngangsdell.

Når det gjelder Gloria forutsetter vi at de ulike alternativer (tekst og musikk) videreføres fra 2011-ordningen.

Høringstema 4: Justeringer i hoveddel II. Ordet, ledd 9 – 17

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

Vi synes menighetssvaret «Gud være lovet» bør kunne beholdes av de menigheter som ønsker dette. Dette har et økumenisk aspekt ved at et slikt tilsvaret er svært utbredt innenfor forskjellige konfesjoner.

Selv om bruk av bibelsk salme (Graduale) mellom lesningene bør være det normale, så er det positivt at det her gis mulighet til korsang. At korsang nevnes spesielt i ordningen er også med på å fremheve viktigheten av korets liturgisk funksjon.

Forslaget om justering av Hallelujaleddet, samt bruk av Tractus i fastetiden tilsluttes. Når det gjelder utformingen av Halleluja/Tractus, bl.a. med bruk av evangelievers, så bør det utformes en veiledning om dette. Flere av versjonene av Halleluja i koralbokens bind III sprenger rammene for Hallelujaleddet i høymessen.

Høringstema 5: Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18 –21

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Praksisen med bruk av intinksjon understreker pilegrimsmotivet på en særskilt måte, men det er viktig at muligheten til knelende kommunion ikke faller bort.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Vi mener både «legeme» og «kalk» bør beholdes, fremfor å gå over til «kropp» og «beger». Nattverdliturgiens evkaristiske språk er et opphøyd og høytidelig språk der disse begrepene bør fortsatt kunne høre hjemme. Det er også begreper som brukes hyppig i salmelitteraturen.

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Her er vi enige. Viktig at offertorieleddets poeng med sammenhengen mellom «Guds gaver» og «våre gaver» fremheves.

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringsforslaget?

Vi slutter oss til forslaget om at alle nattverdbønnene kan kombineres med kirkeårsprefasjonene, både fordi det er viktig å holde på kirkeårsperspektivet, men også av pedagogiske grunner ved at prefasjonene har en enhetlig utforming og gir dermed en trygg overgang for menigheten til Sanctus.

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdbønnene

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Høringstema 7: Justeringer i hoveddel IV. Sendelse, ledd 22-25

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Takkekollekten for nattverden bør fortsatt kunne messes, jfr Gudstjenesteboken 1992.

Sluttkommentar: Vi savner rubrikker i ordningen som gir veiledning om salmevalg/salmebruk. Eksempelvis hadde Gudstjenesteboken 1992 følgende rubrikk ved inngangssalmen: «Lovsang eller salme som svarer til kirkeårstiden». Videre ble det også gitt veiledning om bruk av bibelske salmer. Ordningen fra 2011 legger kun opp til at bibelsk salme brukes mellom første og andre lesning. Selv om ikke noe hindrer at bibelsk

salme også brukes andre steder, for eksempel som introitus, så hadde det vært naturlig at denne bruken ble nevnt.

Med justert ordning bør kirken få en alterbok/gudstjenestebok og ikke kun et løbladssystem, som lett fører til at ark forsvinner, samt gir inntrykk av ordningen er midlertidig og uferdig.